

Prisbildningen på elnätmarknaden

Konkurrensverket, juli 2026

Illustration: Bilden framställd med hjälp av ChatGPT (Open AI, 2026)

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Elnätsmarknaden	6
1.1 Allmänt om elnätsverksamhet och konkurrensförhållanden	6
1.2 Reglering av elnätsavgifter	7
1.3 Intäktsramens uppbyggnad för lokal- och regionnät	9
2 Pris- och intäktsramsutveckling för elnätsverksamhet	11
3 Risk för att nuvarande modell tillåter omotiverat höga priser.....	14
4 Ei:s arbete med ny metod för beräkning av intäktsram	16
5 Elnätsföretagens perspektiv på prissättningen.....	18
6 Fortsatt granskning.....	19

Sammanfattning

Konkurrensverket har efter klagomål från allmänheten och genom omvärldsbevakning uppmärksammats på de omfattande prishöjningarna av elnätsavgifterna de senaste åren. Mot denna bakgrund inledde Konkurrensverket i mars 2026 en granskning för att analysera utvecklingen på elnätsmarknaden utifrån ett konkurrensperspektiv. Granskningen avser lokal- och regionnät och den tillsynsperiod elnätsmarknaden befinner sig i just nu, som omfattar 2024–2027.

Under våren har Konkurrensverket haft möten med branschorganisationerna Energiföretagen Sverige och Skogsindustrierna. Konkurrensverket har även haft möten med de tre största elnätsföretagen Ellevio AB (Ellevio), E.ON Energidistribution AB (Eon) och Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall), vilka tillsammans står för mer än 90 procent av intäktsramarna för regionnäten och mer än 50 procent av intäktsramarna för lokalnäten. Vidare har Konkurrensverket träffat ett mindre kommunalt bolag. Konkurrensverket har också analyserat olika öppna data.

Nedan redogörs för Konkurrensverkets resultat och slutsatser från den hittillsvarande granskningen.

Elnätsverksamhet utgör så kallade naturliga monopol och är därför föremål för särskild reglering. Regleringen sker genom intäktsramar som fastställs i förväg av Energimarknadsinspektionen (Ei) och anger den högsta tillåtna summan av intäkter som elnätsföretag får ha från elnätsverksamheten under en tillsynsperiod. Elnätsföretagen har betydande frihet att bestämma sina nätavgifter, förutsatt att intäkterna inte överstiger den fastställda intäktsramen.

Syftet med regleringen av elnätsföretagens intäktsramar är att säkerställa skäliga priser för kunderna, en långsiktigt säker elförsörjning och stabila förutsättningar för nätföretagens verksamhet. Intäktsramarna ska ge företagen möjlighet att täcka skäliga kostnader och erhålla en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att driva och utveckla elnäten.

Vid fastställande av intäktsramarna utgår beräkningen bl.a. från en värdering av elnätsföretagens anläggningar. Vid värderingen enligt den nuvarande metoden värderas befintliga anläggningar med utgångspunkt i vad det skulle kosta att anskaffa motsvarande anläggning i dag (ett så kallat nuanskaffningsvärde), i stället för den faktiska kostnad elnätsföretagen haft för anläggningen.

Under flera år har nuanskaffningsvärdet gått upp kraftigt i förhållande till den allmänna inflationen. Det innebär att de faktiska kapitalkostnaderna, alltså kostnaderna elnätsföretagen har för anläggningar, riskerar att vara lägre än de kapitalkostnader företagen tillgodoräknas i intäktsramen. Utifrån denna utveckling finns det skäl att anta att intäktsramarna kan ha ökat mer än elnätsföretagens faktiska kostnader.

Inför den innevarande tillsynsperioden 2024–2027 ökade de totala intäktsramarna för lokal- och regionnäten med mer än 100 miljarder kronor, från 168 miljarder till 270 miljarder kronor. Ei har tidigare uttalat att den nuvarande regleringen överkompenserar elnätsföretagen och myndigheten ser över metoden för att beräkna intäktsramar inför kommande tillsynsperiod. En sådan förändring är välkommen, men påverkar i sig inte elnätsföretagens avgiftsuttag inom beslutade intäktsramar i den innevarande tillsynsperioden.

Nätavgifterna har under flera år stigit betydligt mer än det allmänna inflationsmåttet, KPI. Ei har i en nyligen publicerad rapport visat att elnätsföretagen har en stark finansiell ställning. Av rapporten framgår också att det sker flöden och värdeöverföringar från elnätsföretagen till andra företag inom samma koncern. Bland annat framgår att under 2020–2024 lämnade cirka 80 elnätsföretag, vilket motsvarar knappt hälften av det totala antalet elnätsföretag i Sverige, sammanlagt koncernbidrag om cirka 20 miljarder kronor. Vissa elnätsföretag har också interna lånekostnader som uppgår till betydande belopp.

Vid de möten Konkurrensverket haft med elnätsföretagen har vissa av de vinstdrivande företagen gett uttryck för att deras prissättning i huvudsak utgår från det tak som intäktsramen tillåter.

Mot denna bakgrund konstaterar Konkurrensverket att det finns en risk för att elnätsföretag under innevarande tillsynsperiod tar ut, eller kan komma att ta ut, avgifter som inte är skäliga och motiverade av faktiska kostnader. Även om intäktsramsregleringen kan ge elnätsföretagen ett sådant utrymme i sin prissättning, kan det samtidigt vara problematiskt ur ett konkurrensperspektiv.

Konkurrensverkets resultat så här långt ger därför skäl att i den fortsatta granskningen närmare undersöka vilka priser elnätsföretagen faktiskt valt att tillämpa hittills under den innevarande tillsynsperioden och hur de relaterar till deras faktiska kostnader. Då företagen så här långt inte har aviserat prissättningen för 2027 är även en fokusfråga framöver hur elnätsföretagen kommer att prissätta under tillsynsperiodens fjärde och sista år.

1 Elnätsmarknaden

I Sverige sker produktion och försäljning av el i konkurrens. Elen som produceras och säljs överförs till kunder via elnät. Elnätsverksamhet, som består av innehav och drift av elnät, är skild från produktion och försäljning av el. Till skillnad från produktion sker elnätsverksamhet inte i konkurrens. Därför finns särskild reglering för elnätsverksamhet.

1.1 Allmänt om elnätsverksamhet och konkurrensförhållanden

I Sverige krävs tillstånd, en så kallad nätkoncession, för att bygga och använda elnät.¹ Det finns två typer av nätkoncessioner, nätkoncession för linje och nätkoncession för område.

Nätkoncession för linje avser en kraftledning med en i huvudsak bestämd sträckning. Nätkoncession för område är ett tillstånd att inom ett visst geografiskt område bygga och använda kraftledningar. Den som har nätkoncession för område har i princip ensamrätt att inom det området bygga och använda kraftledningar till och med den tillåtna spänningen för området. Varje sådan koncession kan därför anses vara ett reglerat monopol där endast en aktör har rätt att verka.

Att elnät är reglerade monopol beror på att elnät kan karaktäriseras som s.k. naturliga monopol. Verksamheten kännetecknas av stora fasta kostnader, då det är kostsamt att bygga och underhålla stora elnät. Det vore därför inte samhällsekonomiskt motiverat att ha parallella elnät på samma plats.

Eftersom elnät är monopol finns det ingen konkurrens *på* marknaden. Om en konsument vill vara ansluten till elnätet finns det inget annat alternativ än det elnätsföretag som har koncession på konsumentens geografiska plats.

I stort sett hela Sveriges yta är täckt av nätkoncessioner, vilket gör att det är ovanligt att en ny aktör ansöker om nätkoncession för ett nytt område. Koncessionerna gäller som huvudregel tills vidare. Mot bakgrund av detta är Konkurrensverkets slutsats att det är mycket svårt för nya aktörer att etablera sig. Det finns därför inte heller någon konkurrens *om* marknaden.²

Det svenska elnätet är uppdelat i tre nivåer: transmissionsnät, regionnät och lokalnät. Transmissionsnätet transporterar el långa sträckor med höga spänningsnivåer.³ Regionnäten transporterar el mellan transmissionsnätet och lokalnäten och i

---

¹ I vissa fall är elnät undantagna från kravet på nätkoncession och får byggas och användas utan tillstånd, så kallade icke koncessionspliktiga nät. Undantaget från kravet på nätkoncession finns i förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857).

² Konkurrens om marknaden innebär att företag konkurrerar om att få ensamrätt på en marknad, snarare än att konkurrera om att ta marginella volymer från varandra på marknaden.

³ Transmissionsnätet förvaltas och utvecklas av Svenska kraftnät.

vissa fall direkt till större elanvändare. Lokalnäten transporterar el till hushåll och andra elkunder. Konkurrensverkets granskning har omfattat de elnätsavgifter som elnätsföretagen tar ut för överföring av el till kunder på region- och lokalnäten.⁴

Det finns ett tjugotal aktörer som har koncession för regionnät och 145 aktörer som har koncession för lokalnät.⁵ Ellevio, Eon och Vattenfall är de tre största företagen, både såvitt avser regionnät och lokalnät.⁶ Bland de andra aktörerna finns privata företag, ekonomiska föreningar och kommunala bolag.

1.2 Reglering av elnätsavgifter

För att överföra el för någon annans räkning har elnätsföretagen rätt att ta ut en avgift.⁷ Varje enskilt elnätsföretag beslutar om sina elnätsavgifter. Vid fastställande av elnätsavgiften har elnätsföretagen att beakta de krav som finns i ellagen (1997:867) på utformning av avgiften.⁸ Av lagen följer bl.a. att de avgifter nätföretagen tar ut ska vara objektiva och icke-diskriminerande.⁹

Eftersom elnätsverksamhet är naturliga och reglerade monopol begränsas elnätsföretagens samlade avgiftsuttag genom regler om s.k. intäktsramar. Från Ei:s beslut om intäktsram framgår den totala intäkten som ett elnätsföretag får ha från nätverksamheten under tillsynsperioden.¹⁰ Intäktsramarna utgör ett tak för intäkterna, så det finns ingen skyldighet för elnätsföretagen att ta ut hela intäktsramen.

---

⁴ Elnätsföretagen har enligt ellagen (1997:867) även rätt att ta ut en avgift för att ansluta en fastighet till elnätet. Avgifter för anslutning omfattas inte av Konkurrensverkets granskning.

⁵ Data från Energimarknadsinspektionen.

⁶ Mätt i andel av summan av alla intäktsramar har Ellevio cirka 15 procent, Eon cirka 28 procent och Vattenfall nästan 50 procent av regionnäten. För lokalnäten har Ellevio cirka 14 procent, Eon cirka 20 procent och Vattenfall cirka 19 procent mätt i andel av summan av alla intäktsramar. Data från Energimarknadsinspektionen.

⁷ Ibland används uttrycket nättariff för de avgifter elnätsföretagen får ta ut. Uttrycket nättariff användes tidigare i ellagen. Detta begrepp har numera ersatts av uttrycken avgift för överföring och avgift för anslutning.

⁸ Ei har även tagit fram föreskrifter och allmänna råd för utformning av nättariffer för ett effektivt utnyttjande av elnätet EIFS 2022:1. Av föreskrifterna följer bl.a. att elnätsföretagen ska införa en prismodell som inkluderar effektavgift. Regeringen gav den 13 mars 2026 i uppdrag till Ei att senast den 30 juni 2026 upphäva föreskriften EIFS 2022:1, se Klimat- och näringslivsdepartementet, *Uppdrag till Energimarknadsinspektionen att upphäva föreskrifter och lämna förslag om ny utformning av effektaavgifterna*, dnr KN2026/00582 (2026-03-12).

⁹ Kravet på objektivitet har till syfte att få en korrekt fördelning av det totala avgiftsbeloppet mellan berörda kunder och kundkategorier. Avgifterna får vara olika mellan olika kundkategorier, men de olika avgiftsnivåerna måste någorlunda reflektera de kostnader som elnätsföretaget har för respektive kundkategori. Inom varje kundkategori ska sedan den principiella utformningen av avgiften vara likadan för alla kunder om det inte finns objektiva faktorer som talar för annat. Kravet på icke-diskriminering innebär bl.a. att nätföretagen inte får ta hänsyn till vilken leverantör som levererar elen, se prop. 2021/22:153 s. 159 och prop. 2004/05:62 s. 268.

¹⁰ Intäkterna som omfattas av intäktsramen består främst av anslutnings- och överföringsavgifter. Intäkter som inte är knutna till verksamheten, exempelvis avkastning på finansiella tillgångar, omfattas inte av intäktsramen. Att en intäktsram bestäms betyder att det inte sker någon bedömning av de kunds specifika nätavgifterna, se prop. 2017/18:237 s. 86.

Ei ska på förhand fastställa intäktsramar för fyraåriga tillsynsperioder.¹¹ Förhandsreglering av intäktsramar infördes 2012. Ei har hittills fattat beslut om intäktsramar avseende fyra tillsynsperioder: 2012–2015, 2016–2019, 2020–2023 och 2024–2027.

Syftet med förhandsreglering av intäktsramar är att säkerställa att elnätsföretagens kunder betalar ett skäligt pris för elnätstjänsten och för att ge kunderna en långsiktig leveranssäkerhet, samt att trygga den svenska elförsörjningen. Regleringen syftar även till att ge nätföretagen stabila och långsiktiga villkor för sin elnätsverksamhet.¹²

Av ellagen framgår att intäktsramen för en nätverksamhet under en tillsynsperiod inte ska vara större än vad som behövs för att

1. täcka kostnader för driften av en nätverksamhet som har likartade objektiva förutsättningar och bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt,
2. täcka avskrivningar, och
3. ge sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar.

Elnätsföretagens intäktsramar ska därmed täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten.¹³ I förarbetena till ellagen uttalas att en för hög regulatorisk avkastning på kapitalbasen innebär att nätföretagen kan överkompenseras.¹⁴

---

¹¹ Tillsynsperioden ska vara fyra kalenderår, om det inte finns skäl för annan tidsperiod.

¹² Se SOU 2023:64 s. 67.

¹³ Intäktsramens storlek regleras i 5 kap. 1 § första stycket ellagen. Bestämmelsen motsvarar i sak den tidigare lydelsen av 5 kap. 6 §, vari det angavs att intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten, se prop. 2017/18:237 s. 86.

¹⁴ Se prop. 2017/18:237 s. 87.

Vad händer om intäkterna över- eller understiger intäktsramen?

Inför Ei:s fastställande av intäktsram lämnar elnätsföretagen in underlag utifrån vilka intäktsramen beräknas. Efter tillsynsperiodens slut omprövar Ei intäktsramen och jämför de prognoser som legat till grund för intäktsramen, exempelvis prognosticerade investeringar, mot det faktiska utfallet.

Om ett elnätsföretags samlade intäkter under en tillsynsperiod avviker från intäktsramen tillämpas bestämmelser i ellagen om s.k. överullning. Dessa innebär bl.a. att om ett elnätsföretags intäkter överstiger intäktsramen för en tillsynsperiod, ska ramen för efterföljande tillsynsperiod minskas med ett belopp som motsvarar överskottet. Om intäkterna från nätverksamheten under tillsynsperioden överstiger intäktsramen med mer än fem procent, ska Ei besluta att ramen för närmast följande tillsynsperiod ska minskas med ett överdebiteringstillägg. Ett elnätsföretag vars intäkter i stället understiger intäktsramen kan, under vissa förutsättningar, tillgodogöra sig underskottet vid efterföljande tillsynsperiod.

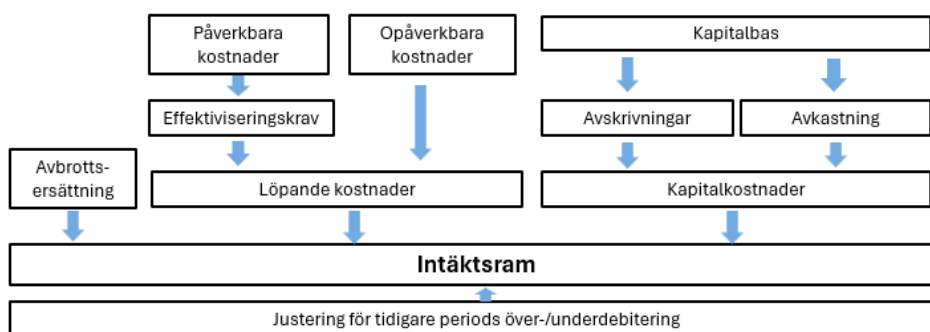
Utöver ellagens bestämmelser om avvikelser från intäktsramen finns även lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme. Lagen har möjliggjort för elnätsföretag som har en outnyttjad intäktsram från tillsynsperioden 2012–2015 att, under vissa förutsättningar, utöka sina intäktsramar med ett investeringsbelopp.

Såväl ellagens regler om överullning som lagen om särskilt investeringsutrymme kan påverka intäktsramarna och vilka intäkter elnätsföretagen får ha under den tillsynsperiod elnätsmarknaden befinner sig i just nu.

1.3 Intäktsramens uppbyggnad för lokal- och regionnät

I stora drag är intäktsramen uppdelad på löpande kostnader och kapitalkostnader. Intäktsramarnas uppbyggnad kan översiktligt beskrivas enligt följande figur:¹⁵

Figur 1 Översiktlig redovisning av intäktsramarnas uppbyggnad

¹⁵ Figuren ger en översiktlig bild och redogör endast för de delar av intäktsramen som är nödvändiga för förståelsen av denna publikation.

Löpande kostnader delas upp i påverkbara och opåverkbara kostnader. Opåverkbara kostnader är sådana kostnader som företagen inte kan påverka, t.ex. kostnader för myndighetsavgifter eller elnätsförluster. För övriga kostnader, s.k. påverkbara kostnader, ställs krav på effektivitet.¹⁶

Kapitalkostnader är kostnader som beräknas utifrån *kapitalbas*. Med kapitalbas avses det kapital som krävs för att bedriva verksamheten, dvs. elnätsföretagens anläggningstillgångar.

Anläggningarna i kapitalbasen värderas enligt en kapacitetsbevarande princip. Enligt den kapacitetsbevarande principen värderas alla anläggningar till ett nuanskaffningsvärde. Nuanskaffningsvärdet är vad det skulle kosta att skaffa motsvarande anläggning i dag. Detta tillämpas för alla anläggningar, även äldre, vilket innebär att värdet på en anläggning i kapitalbasen kan skilja sig från vad anläggningen faktiskt kostade att införskaffa. Kapitalbasen överensstämmer därför inte nödvändigtvis med värdet av anläggningarna i nätföretagens egen bokföring, där värdet utgår från anskaffningsvärdet.

För att beräkna nuanskaffningsvärdet tillämpar Ei en värderingsmetod för anläggningarna där huvudregeln är att använda ett normvärde för vad en anläggning kostar att bygga i dag. Ei fastställer inför varje tillsynsperiod en normvärdeslista där normvärden för olika typer av anläggningskomponenter framgår.

I kapitalbasen innefattas elnätsföretagens anläggningstillgångar. Vid beräkningen av kapitalbasen beaktas dess förväntade utveckling under tillsynsperioden. Nätföretagens kommande investeringar ska därför beaktas, dels investeringar i det befintliga elnätet, dels investeringar på grund av anslutning av nya kunder.

För att ta hänsyn till inflation inom tillsynsperioden används ett sektorspecifikt index, byggkostnadsindex (BKI), på värderingen som gjorts i enlighet med normvärdeslistan.

Avskrivningar avser regulatorisk kapitalförslitning. Intäktsramen ger kompensation för kapitalförslitning. Avskrivningen beräknas med en real linjär metod utifrån anläggningens nuanskaffningsvärde.

Avkastning är den avkastning företagen ska ges för att kunna anskaffa kapital i enlighet med ellagens bestämmelser. Ei fastslår en kalkylränta som används för beräkning av avkastning och denna tillämpas på de anläggningar som utgör kapitalbasen. För beräkning av avkastning tillämpas ett åldersjusterat nuanskaffningsvärde.

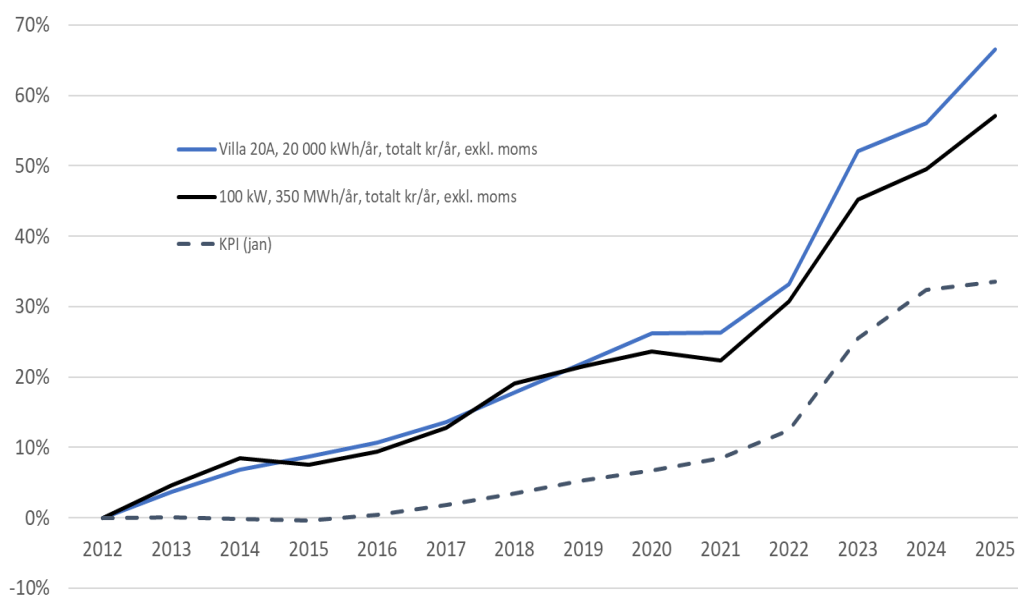
---

¹⁶ Påverkbara kostnader som inte kan anses spegla en ändamålsenlig och effektiv drift av nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar ska inte inkluderas i kostnader som ligger till grund för intäktsramen, se prop. 2017/18:237 s. 86–87.

2 Pris- och intäktsramsutveckling för elnätsverksamhet

Nätavgifterna har sedan 2012 stigit betydligt mer än det allmänna inflationsmålet, KPI. Figur 2 nedan illustrerar hur nätavgifterna har utvecklats. Från 2012 till 2025 har elnätsavgifterna ökat med strax under 70 procent för en genomsnittlig villa, och strax under 60 procent för en större fastighet/mindre industri. Som jämförelse har KPI ökat med lite mer än 30 procent under perioden.

Figur 2 Elnätsavgifternas utveckling 2012–2025

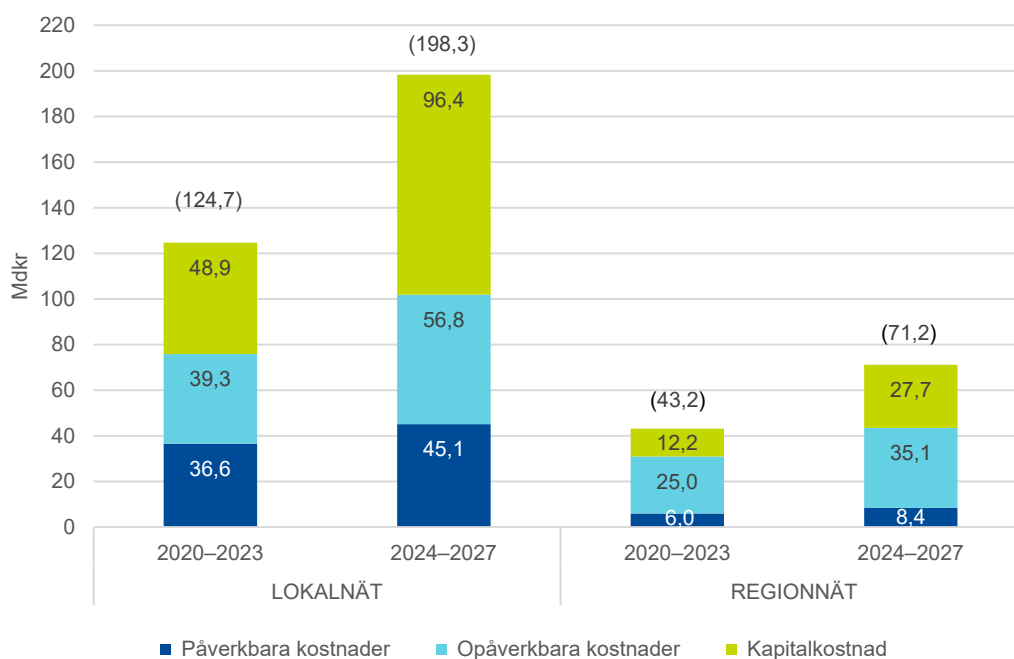

Källa: Energimarknadsinspektionen.

Figur 3 nedan visar de preliminära intäktsramarna som beslutats för region- och lokalnäten inför tillsynsperioderna 2020–2023 och 2024–2027. Figuren visar att intäktsramarna höjdes kraftigt inför tillsynsperioden 2024–2027, jämfört med föregående period 2020–2023. De totala intäktsramarna för lokal- och regionnäten ökade från 168 miljarder kronor under den förra tillsynsperioden till 270 miljarder kronor under den nuvarande. Det är en ökning med 61 procent.¹⁷

¹⁷ Mätt i nominella termer. I reala termer beräknat utifrån KPI var ökningen 42 procent.

Figur 3 Preliminära intäktsramar för lokal- och regionnäten i förhandsbeslut (mdkr, total angivet inom parantes)

Not: Beloppen för 2020–2023 är angivna i 2018 års prisnivå och beloppen för 2024–2027 i 2022 års prisnivå.

Källa: Energimarknadsinspektionen.

I figuren framgår att alla huvudsakliga beståndsdelar i intäktsramen har ökat från tillsynsperioden 2020–2023 till tillsynsperioden 2024–2027. Att ramarna har ökat har alltså flera orsaker. Kapitalkostnaderna är den beståndsdel som har ökat mest både procentuellt och mätt i kronor.

För lokalnät har de samlade kapitalkostnaderna i samtliga intäktsramar stigit från 48,9 miljarder kronor till 96,4 miljarder kronor (97 procents ökning). För regionnäten är motsvarande ökning från 12,2 miljarder kronor till 27,7 miljarder kronor (127 procents ökning). De opåverkbara och påverkbara kostnaderna har också ökat, med 45 respektive 23 procent för lokalnäten, och med 40 respektive 41 procent för regionnäten.

Ökningen av kapitalkostnaderna beror till största delen på högre nuanskaffningsvärde och högre kalkylränta.¹⁸ Båda leder till högre intäktsramar.

Att nuanskaffningsvärdet för anläggningar har ökat gör att värdet på kapitalbasen blir högre, även om inga nya anläggningar har köpts. Detta leder till högre intäktsram. Anledningen är, som tidigare beskrivits, att kapitalbasen påverkar intäktsramen genom avskrivningar och avkastning.

¹⁸ Data från Energimarknadsinspektionen.

Ei har vidare höjt kalkylräntan för lokalnät från 3,39 procent till 4,53 procent i beslut inför tillsynsperioden 2024–2027 vilket ökar avkastningen i intäktsramen.¹⁹

Endast en mindre del av ökningen av intäktsramarna beror på planerade investeringar. Samlat för alla elnätsföretags intäktsramar är de prognosticerade investeringarna för lokalnäten på samma nivå som för tillsynsperioden 2020–2023. För regionnäten finns det en ökning av prognosticerade investeringar.²⁰ Data från intäktsramarna visar att den prognosticerade investeringsnivån på lokalnäten för de stora bolagen ligger på 2,6–7,8 procent av kapitalbasen.²¹

Elnätsföretagen har under föregående perioder överlag inte tagit ut avgifter som överstiger det som tillåts av intäktsramarna.²² Det finns en stor variation i hur hög andel av intäktsramen som företagen har tagit ut.

---

¹⁹ Data från Energimarknadsinspektionen.

²⁰ Energimarknadsinspektionen (2024), *Framtidens intäktsramsreglering*, presentation.

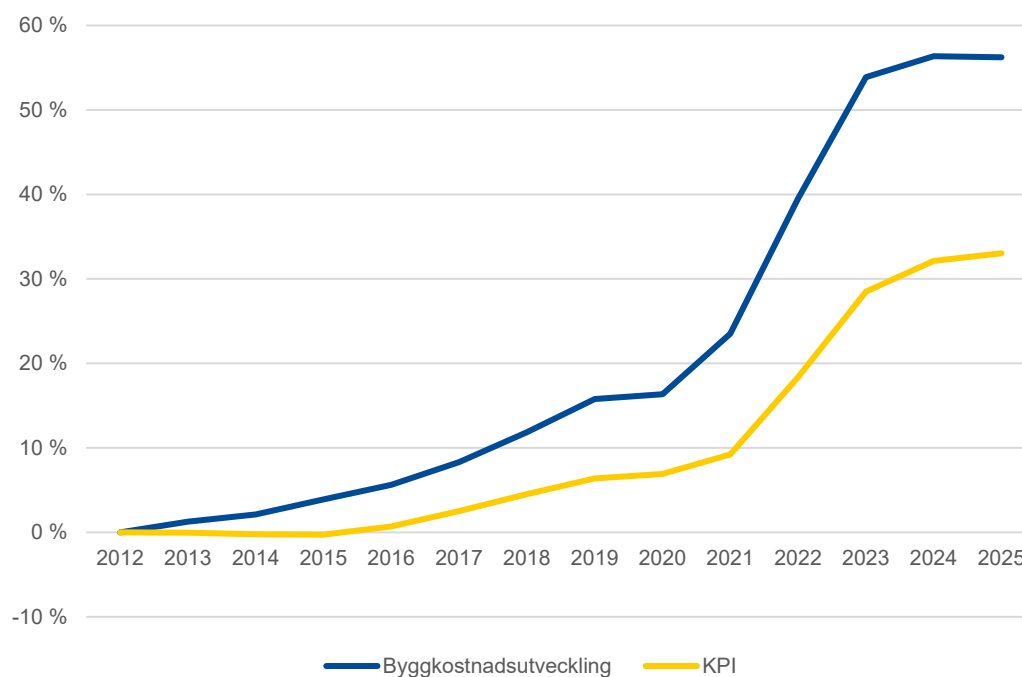
²¹ Data från Energimarknadsinspektionen.

²² Det finns vissa undantag men detta beror troligen på regler om överrullning som möjliggör att ta ut mer under en senare period om inte hela ramen använts under den tidigare perioden, se s. 9.

3 Risk för att nuvarande modell tillåter omotiverat höga priser

Konkurrensverket har noterat följande gällande den nuvarande metoden för intäktsramens beräkning: metoden innebär att inte bara nya anläggningar utan alla befintliga anläggningar värderas med utgångspunkt i nuanskaffningsvärdet. Detta i stället för att använda de faktiska kostnader som företagen haft för att anskaffa anläggningarna. Nuanskaffningsvärdet tar hänsyn till utvecklingen av byggkostnader. Sedan denna metod infördes 2012 har kostnaderna inom byggsektorn ökat kraftigt. Kostnadsökningen reflekteras av ökningen av det sektorspecifika byggkostnadsindexet BKI och ökningen av värderingen av anläggningar i normvärdeslistan.

Figur 4 Utveckling över byggkostnader och konsumentprisindex (KPI) 2012–2025

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB).

Som framgår av figur 4 har utvecklingen av byggkostnader ökat nästan dubbelt så mycket som den allmänna inflationen KPI sedan 2012.²³ Denna ökning har inneburit att en anläggning som införskaffades 2012 i dag värderas i intäktsramsberäkningen till ett högre värde än om den värderats med anskaffningsvärdet som inflations-

²³ Byggkostnadsutveckling är data som SCB tagit fram och som Ei använder för att indexera normvärdeslistan. Byggkostnadsutveckling baseras på BKI.

justerats med KPI. Detta eftersom nuanskaffningsvärdet beräknas med BKI och normvärdeslistan, och inte baseras på KPI.²⁴

Eftersom konkurrensen om kapital för att finansiera investeringar i anläggningar sker på en bredare marknad än byggmarknaden, speglar KPI kostnadsökningen för kapital bättre än BKI. När kapitalkostnaderna i intäktsramsberäkningen baseras på anläggningens nuanskaffningsvärde finns därför en risk att de inte motsvarar elnätsföretagens faktiska kapitalkostnader.²⁵

Eftersom BKI under flera år stigit betydligt mer än KPI kan de kapitalkostnader som elnätsföretagen tillskrivs befintliga anläggningar i intäktsramsberäkningen komma att överstiga företagens faktiska kapitalkostnader. Utifrån denna utveckling finns det skäl att anta att intäktsramarna kan ha ökat mer än elnätsföretagens faktiska kostnader.

Enligt ellagen ska intäktsramen inte vara större än vad som behövs för att få sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar. Om intäktsramen medger en avkastning som baseras på kapitalkostnader som överstiger faktiska kapitalkostnader, kan det ge upphov till ett utrymme för överkompensation.

En fråga är om överkompensation behövs för att täcka ett ökat investeringsbehov. Konkurrensverket kan här notera att både den nuvarande och den planerade framtida metoden redan tar höjd för elnätsföretagens kapitalkostnader. En normal avkastning på investerat kapital ger incitament till de investeringar som är önskvärda; ytterligare avkastning riskerar – utöver att orsaka ekonomiska förluster för kunderna – att ge upphov till samhällsekonomisk ineffektivitet i nätinvesteringarna. Av elnätsföretagens prognoser för investeringar på lokalnäten för tillsynsperioden 2024–2027 verkar de inte heller planera för en kraftigt ökad investeringstakt.

---

²⁴ I Konkurrensverkets rapport *Konkurrensen i byggmaterialindustrin* (2021:4) diskuteras om index för kostnadsutvecklingen för byggmaterial representerar den faktiska kostnadsutvecklingen för byggmaterial.

²⁵ Med faktiska kapitalkostnader avses räntekostnader eller investerarens avkastningskrav.

4 Ei:s arbete med ny metod för beräkning av intäktsram

Ei har uttalat att den nuvarande regleringen medför en överkompensation av nätföretagen i förhållande till deras faktiska kostnader.²⁶ Myndigheten påbörjade arbete med byte av metod för beräkning av intäktsramar inför tillsynsperioden 2024–2027. För att kunna genomföra förändringarna begärde Ei in uppgifter från elnätsföretagen. Flera av elnätsföretagen överklagade Ei:s begäran om uppgifter och 2023 meddelades i beslut av domstol att Ei inte hade rätt att begära in uppgifter på det sätt som skett.²⁷ Myndighetens arbete med att byta till ny metod pausades därför. Ei beslutade därefter att tillämpa i stort sett samma metod för beräkningen av intäktsramar som tillämpats för tillsynsperioden 2020–2023.²⁸

Under den nuvarande tillsynsperioden har Ei återupptagit arbetet med ett metodbyte inför tillsynsperioden 2028–2031 och avser att ta fram nya föreskrifter för beräkning av elnätsföretagens intäktsramar.²⁹ Ei har redogjort för att den tilltänkta regleringen av intäktsramarna har till syfte att bl.a. avspegla elnätsföretagens faktiska kostnader. En av förändringarna i den planerade metoden är att värdera nätföretagens kapitalbas utifrån en förmögenhetsbevarande princip i stället för den nu använda kapacitetsbevarande principen. Den förmögenhetsbevarande principen innebär att anläggningarna värderas enligt det ursprungliga anskaffningsvärdet i stället för nuanskaffningsvärdet. Ei anser att en värdering med den förmögenhetsbevarande principen bättre speglar nätföretagens faktiska kostnader. I den nya metoden är det planerat att befintliga anläggningar behåller värdet vid övergången och att den förmögenhetsbevarande principen tillämpas på nyanskaffningar.

Ei:s planerade ändring av metod kommer endast att avse kommande tillsynsperioder och inte innevarande. Detta innebär att elnätsföretagen inte är förhindrade enligt förhandsregleringen att ta ut avgifter i enlighet med beslutade intäktsramar för den innevarande perioden. I den mån elnätsföretagen har intäktsutrymme kvar för 2024–2027 har elnätsföretagen möjlighet att höja elnätsavgifterna ytterligare under nuvarande tillsynsperiod.

Ei har konstaterat i sin rapport *Utfallet av regleringen av elnätsavgifter* att elnätsföretagen har en stark ekonomisk ställning och att deras lönsamhet är god. Ei har kommit fram till att elnätsföretagen i genomsnitt har haft en högre avkastning 2020–2024 än Ei:s beslutade avkastning. Det är även cirka 80 elnätsföretag per år under 2020–2024 som har varit nettogivare av koncernbidrag och dessa har lämnat cirka 20 miljarder kronor i koncernbidrag. Att företag varit nettogivare av koncern-

---

²⁶ Energimarknadsinspektionen. "Många kunder har fått höjda elnätsavgifter – vad gör Ei". <https://ei.se/om-oss/nyheter/2024/2024-02-13-manga-kunder-har-fatt-hojda-elnatsavgifter---vad-gor-ei>, hämtad den 4 juni 2026.

²⁷ Se exempelvis Kammarrätten i Jönköpings beslut av den 20 juni 2023 i mål nr 1448–1450-23.

²⁸ Ei justerade metoden i vissa avseenden, exempelvis vad gäller kalkylränta.

²⁹ I prop. 2025/26:26 lämnas lagförslag som syftar till att säkerställa att den svenska regleringen om tillsynsmyndighetens oberoende vid utövandet av dess uppgifter uppfyller krav i EU-rätten. Förslaget innebär bl.a. att regeringens möjlighet att låta Ei meddela föreskrifter på området utökas. Beslut om att genomföra lagändringarna fattades den 26 november 2025. Lagändringarna börjar gälla den 1 januari 2027.

bidrag innebär att en inkomstöverföring skett till andra företag i samma koncern. Under perioden var de tre största elnätsföretagen nettogivare av koncernbidrag: Ellevio med ett belopp om 0,2 miljarder kronor, Eon med ett belopp om 8,9 miljarder kronor och Vattenfall med ett belopp om 4,2 miljarder kronor. Ei har också granskat företagens interna lånekostnader. Under perioden 2020–2024 har cirka 71 elnätsföretag haft interna lån. De interna lånekostnaderna uppgick för Ellevio till 6,9 miljarder kronor (15,92 procent i interna lånekostnader i förhållande till nettoomsättning), för Eon till 0,6 miljarder kronor (1,05 procent i interna lånekostnader i förhållande till nettoomsättning) och för Vattenfall till 1,5 miljarder kronor (2,33 procent i interna lånekostnader i förhållande till nettoomsättning).

Mot bakgrund av riskerna för överkompensation med den nuvarande metoden är Ei:s arbete med en ny metod välkommet. Konkurrensverket har tidigare påtalat att intäktsramarna för elnät varit för generösa och bör stramas åt.³⁰ Samtidigt påverkar inte Ei:s arbete i sig elnätsföretagens avgiftsuttag inom beslutade intäktsramar i den innevarande tillsynsperioden.

---

³⁰ Jfr t.ex. Konkurrensverkets yttranden med dnr 535/2017, 134/2020 och 740/2023.

5 Elnätsföretagens perspektiv på prissättningen

Marknadsaktörerna som Konkurrensverket har varit i kontakt med har framfört att det kan finnas skillnader i hur företag med olika ägandeformer förhåller sig till intäktsramarna. Vinstdrivande företag har ett intresse av att ta ut vinst för att kunna ersätta ägarnas kapitalkostnader. Ekonomiska föreningar ska främja medlemmarnas ekonomiska intressen, vilket innebär att de överlag tenderar att dela ut vinsten redan genom att ha lägre priser. Kommunala företag kan variera i sina nyttjandegrader av intäktsramen beroende på vilka avvägningar de gör mellan låga priser och höga intäkter, vilka båda kan gynna kommuninvånarna.

Elnätsföretagen har framfört att vissa prishöjningar beror på faktorer som ligger utanför deras kontroll. Exempelvis har företagens kostnader för elnätsförluster ökat när priset på el gått upp. De har även lyft fram att energiskatten på el numera faktureras av elnätsföretagen, vilket kan ge konsumenten en bild av att priset ökat mer än det faktiskt gjort. Vidare har företag förklarat att investeringsbehov driver höjningar av elnätsavgiften. Elnätsföretagen har också uttryckt att de följer ellagens reglering, och att Ei:s konstaterande om överkompensation är ett resultat just av att BKI ökat mer än KPI.

Vissa av de vinstdrivande aktörerna som Konkurrensverket träffat under granskningen har framfört att de i huvudsak bara låter sig begränsas av intäktsramen i sin prissättning. Dessa aktörer försöker emellertid lägga sig något under intäktsramen. Detta ger en marginal så att de med mindre sannolikhet går över intäktsramen om något oförutsett inträffar. Det begränsar risken för straffavgifter. Vissa av aktörerna har också framfört att de strävar efter att ge sina kunder en jämn prisutveckling och att de tar hänsyn till kundnöjdheten. På fråga från Konkurrensverket om hur företagen ser på prisbilden framåt har marknadsaktörerna avstått från att lämna information om kommande priser eller uppgett att beslut om kommande priser ännu inte fattats.

6 Fortsatt granskning

Mot denna bakgrund konstaterar Konkurrensverket att det finns en risk för att elnätsföretag under innevarande tillsynsperiod tar ut, eller kan komma att ta ut, avgifter som inte är skäliga och motiverade av faktiska kostnader. Även om intäktsramsregleringen kan ge elnätsföretagens ett sådant utrymme i sin prissättning, kan det samtidigt vara problematiskt ur ett konkurrensperspektiv.

Konkurrensverkets resultat så här långt ger därför skäl att i den fortsatta granskningen närmare undersöka vilka priser elnätsföretagen faktiskt valt att tillämpa hittills under innevarande tillsynsperiod och hur de relaterar till deras faktiska kostnader. Då företagen så här långt inte har aviserat prissättningen för 2027 är även en fokusfråga framöver hur elnätsföretagen kommer att prissätta under tillsynsperiodens fjärde och sista år.

Ringvägen 100
118 60 Stockholm
08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se